

Alueellinen koheesio- ja kilpailukykyohjelma (KOKO)

Ryhmäpäällikkö
Janne Antikainen
TEM/Alueiden kehittämissyksikkö/Ohjelmaryhmä
8.5.2008

Tausta

- Kansallisen aluepolitiikan tavoitteena on
 - alueiden kansallisen ja kansainvälisen kilpailukyvyn kehittyminen,
 - elinvoimainen ja tasapainoinen aluerakenne ja
 - alueiden erityishaasteisiin vastaaminen.
- KOKO:n valmistelu käynnistetty hallitusohjelman ja tavoitepäätöksen mukaisesti.
- KOKO:on sulautuvat AKO, AMO ja Saaristo-ohjelma, ei OSKE

Ohjelmarakenteen uudistamisen tausta

- Hallitusohjelma
- Valtioneuvoston päätös aluekehittämisen valtakunnallisista tavoitteista vuosille 2007-2011 (20.12.2007)

Lähde: www.moominworldshop.fi

- Ohjelmaviidakon raivaus
- Strategisuuden hukkuminen
- Panokset pieniä

Käsitteet

- Koheesiopolitiikka: vahvempi innovaatiopolitiikka ja osaamisperusta, erilaisten alueiden ja toimijoiden kytkeminen mukaan.
- Kilpailukyky: houkutteleva alue yrityksille ja ihmisille
- KOKO:ssa aluetasot
 - Paikalliset strategis-toiminnalliset alueet
 - Alueellinen taso = maakunta
 - Kansallinen taso

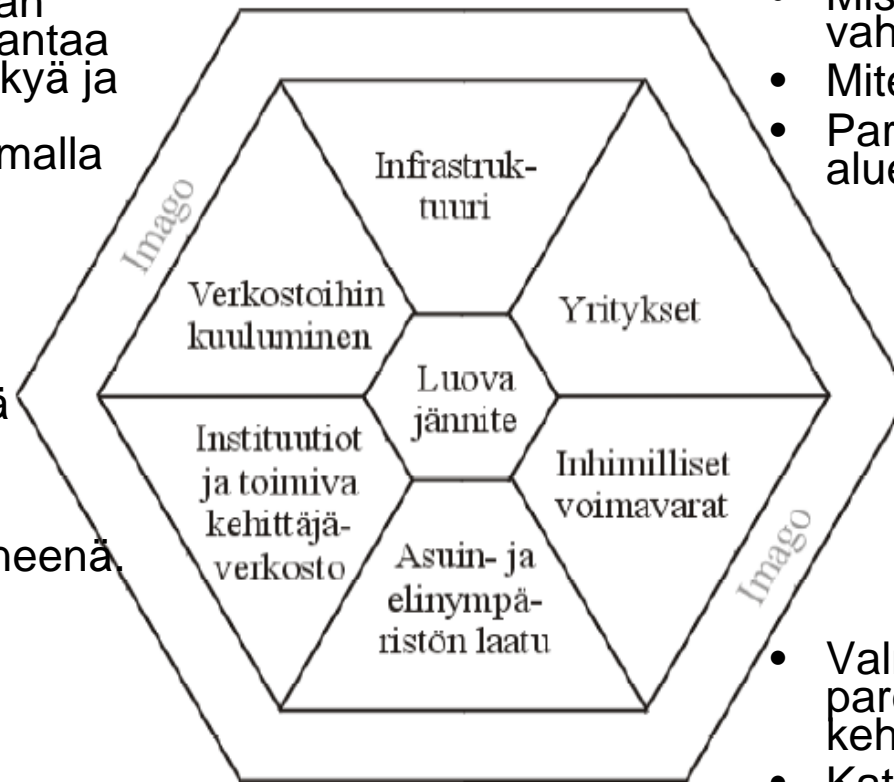
Tavoite

- Parantaa alueiden kilpailukykyä ja tasapainottaa aluekehitystä tukemalla vuorovaikutusta ja verkottumista.
- Paikallisella tasolla (ohjelman pääpaino on paikallisen tason toiminnan tukemisessa):
 - tuetaan strategista kehittämistyötä ja
 - aluekehittämiseen osallistuvien toimijoiden yhteistyötä.
 - ennakoiva väline alueen kehitysedellytysten parantamiseksi ja
 - strategisesti merkittävien hankkeiden käynnistäjä.
- Alueellisella tasolla
 - tukee tasapainoista alueellista kehitystä ja vuorovaikutusta toiminta-alueiden välillä sekä
 - luo edellytyksiä kehityskäytävien ja osaamiskeskittymien vahvistamiselle.
 - luodaan edellytyksiä myös ylimaakunnallisen kehittämistyön ja verkostojen muodostumiselle.
- Kansallisella ja kansainvälisellä tasolla:
 - edistetään kansallisten verkostojen syntymistä
 - väline valtakunnallisten kehittämistavoitteiden toteuttamiseksi.
 - tiivistetään ministeriöiden välistä vuorovaikutusta aluekehittämisessä.
 - on yksi väline kytkettäessä kaikki alueet osaksi kilpailukykyyn vahvistamista ja kansallisen innovaatiostrategian alueellistamista.
 - tukee alueiden kansainvälistymistä.

Tavoite

- Koheesio- ja kilpailukykyohjelman tavoitteena on parantaa alueiden kilpailukykyä ja tasapainottaa aluekehitystä tukemalla alueiden välistä vuorovaikutusta.
- Ohjelma toimii aluekehittämisen koordinoinnin sekä aluekehittämisen kyvykkyyksien ja ennakoinnin parantamisen välineenä.

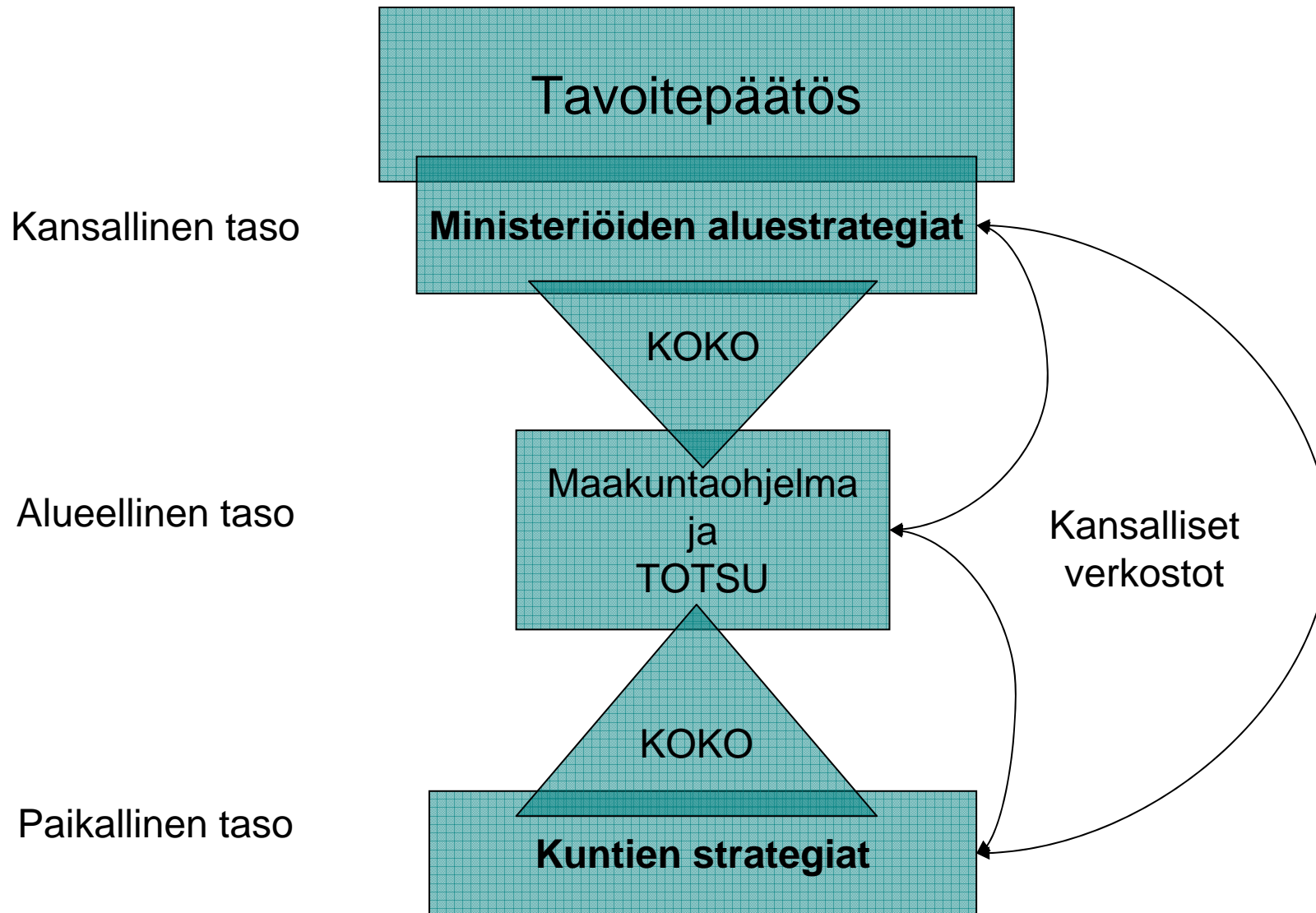

Lähde: Sotarauta

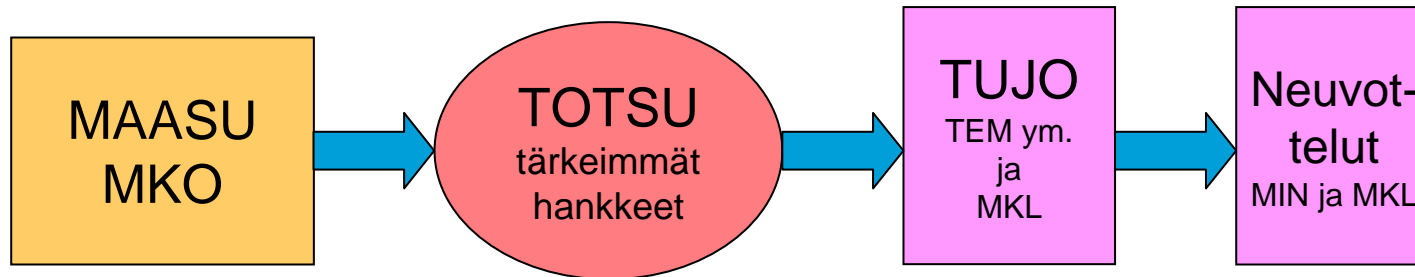
- Kakku kasvamaan, työpaikkoja ja sitä kautta aluetaloutta
- Kertokaa missä olette hyviä
- Mistä löytyvät muut vahvat alueet
- Miten niihin linkitytään
- Parempaa virtaa (flow) alueiden välille

- Valmennusta = parempia valmiuksia kehittämiseen
- Katse tulevaisuuteen

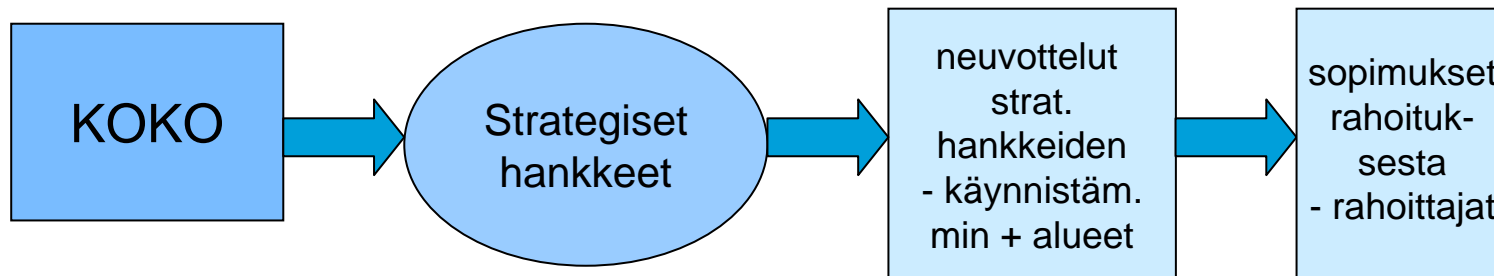

Uhkakuvana kaksi erillistä järjestelmää

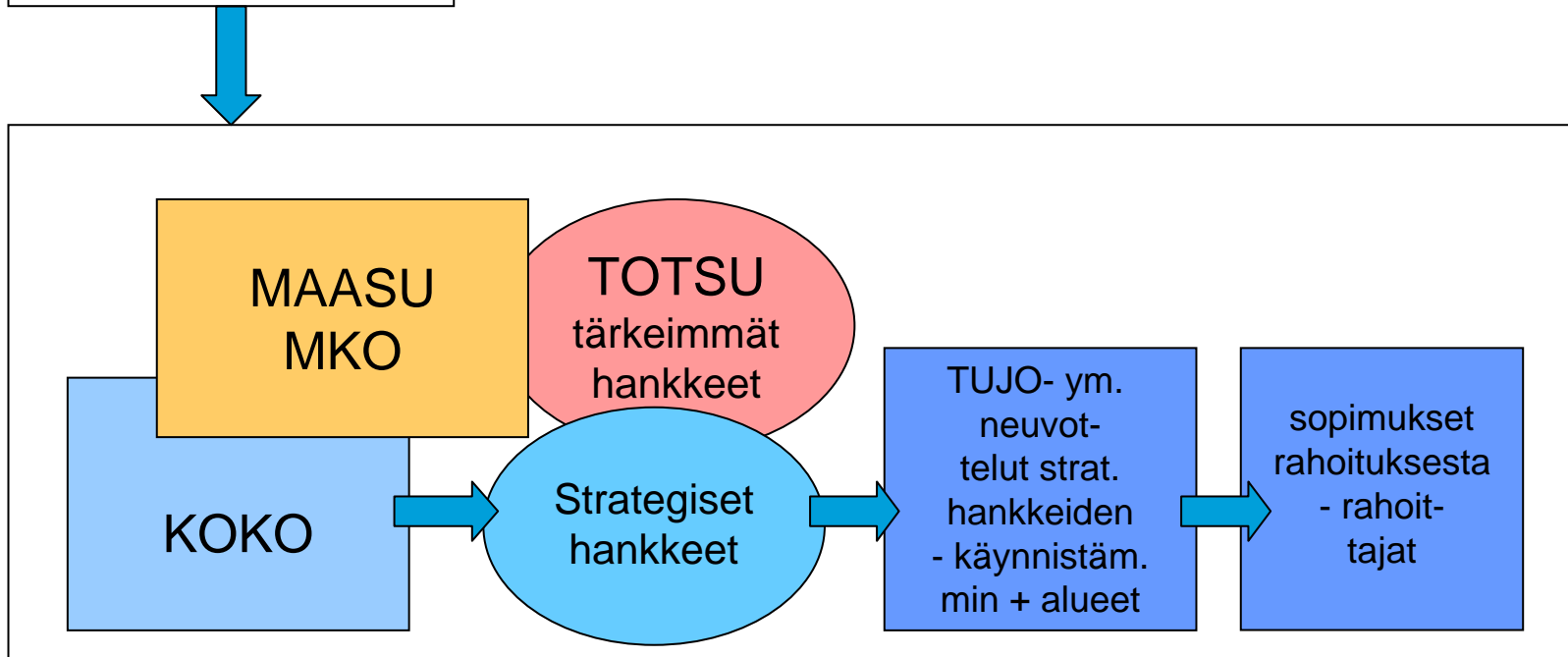
PALOMUURI = kunta-, seutu- ja muut hallintorajat sekä kaupungit/maaseutu/saaristo jne...

KOKO-alueilaisuus Kuopio 22.4.2008, Jussi Huttunen, Pohjois-Savon liitto

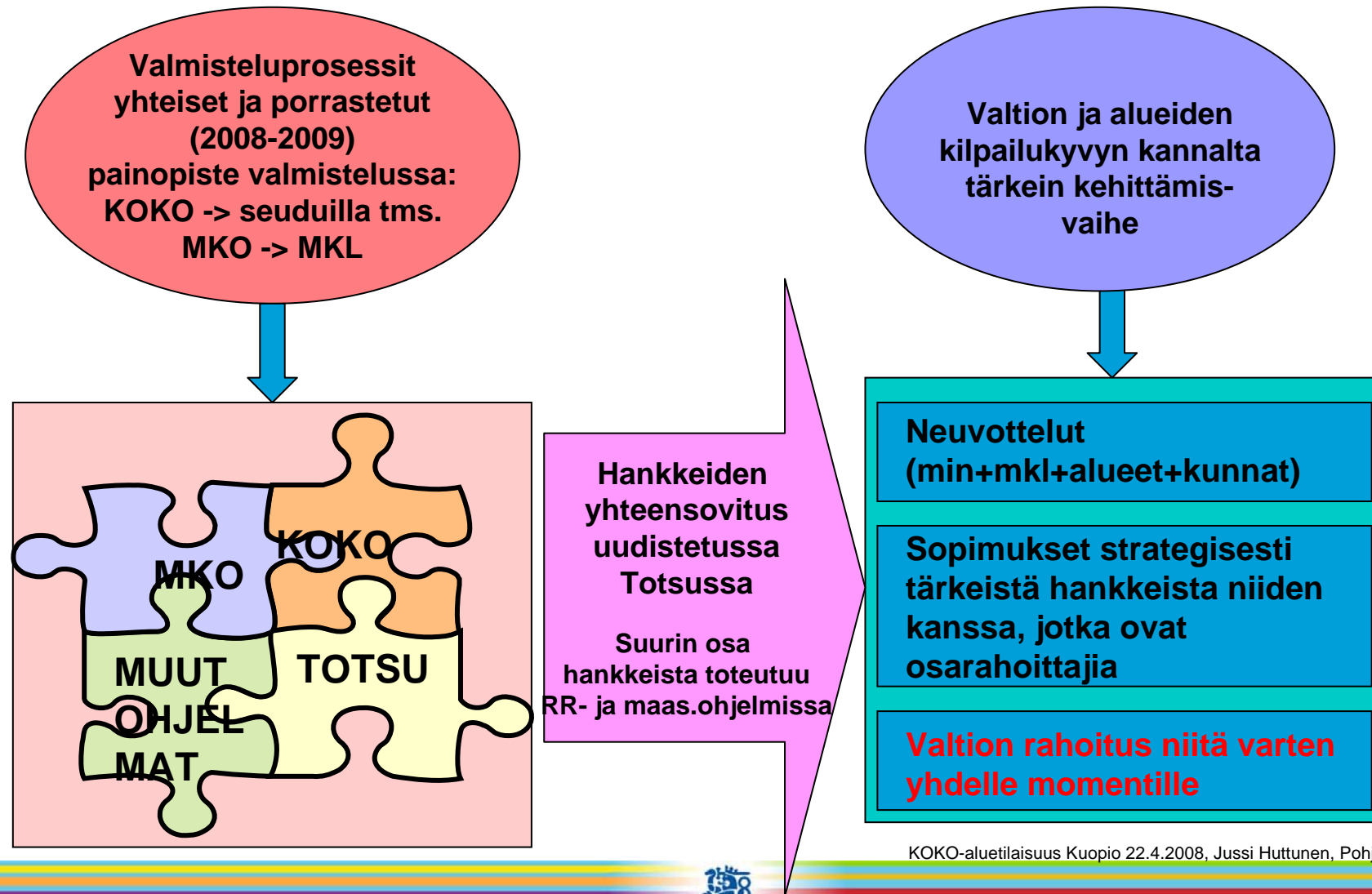
”PALAPELI” UUSIKSI

KOKO-alueilaisuus Kuopio 22.4.2008, Jussi Huttunen, Pohjois-Savon liitto

Uudistetun ohjelmapirosessin osat

KOKO-alueitilaisuus Kuopio 22.4.2008, Jussi Huttunen, Pohjois-Savon liitto

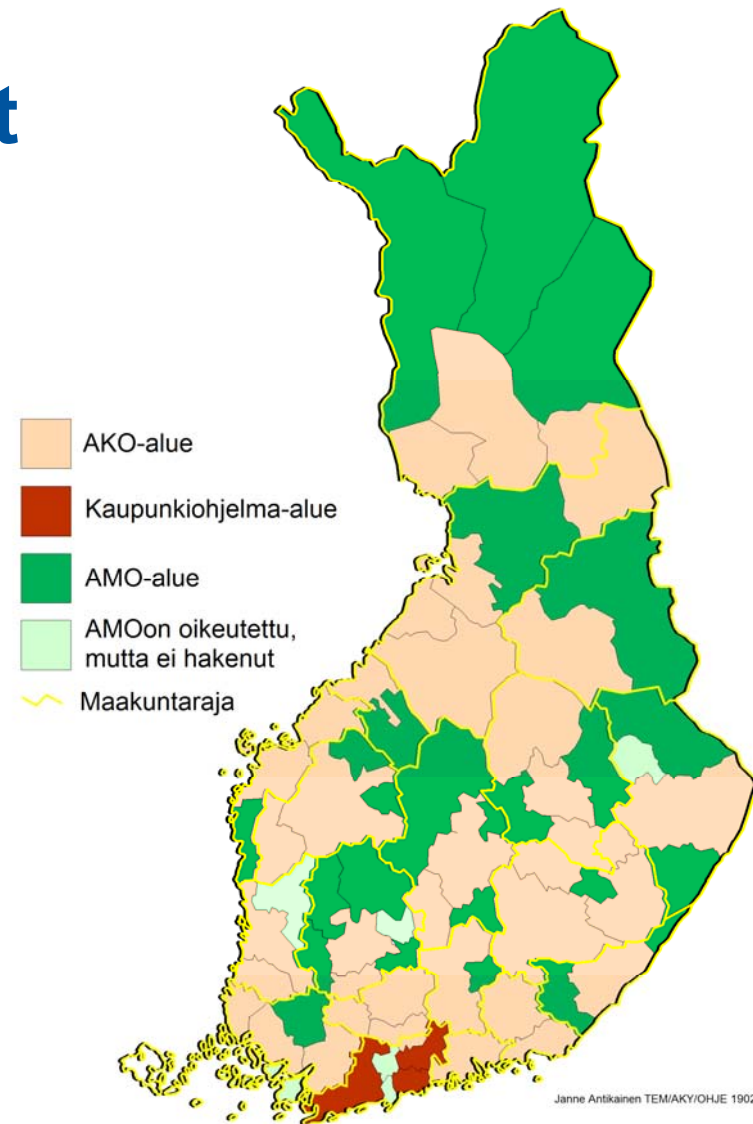
Ohjelmakausi ja kohde

- Koheesio- ja kilpailukykyohjelman ohjelmakausi on 2009–2013.
- Ohjelman kohteena on koko maa.
- Kohteet määrittyvät sekä alueellisesti että temaattisesti.
- KOKO:n paikallinen toiminta-alue määrittyy tarveperusteisesti, mutta toiminta-alueen tulee muodostaa strategis-toiminnallinen kokonaisuus.
- Paikallisella toiminta-alueella voidaan toteuttaa sisällöllisiä painopisteitä tarveperusteisen harkinnan mukaan, eli eri painopisteissä voi olla erilainen kuntajoukko. Toiminta-alue voi kuulua useampaan verkostoon.

Nykyiset erityisohjelmat

- Aluekeskusohjelma (AKO)
 - Kaupunkiseudut (35 aluekeskusohjelma-alueetta, 3 kaupunkiohjelmaa Uudellamaalla)
 - käynnistyi 2001
 - Valtion perusrahoitus noin 9,5 milj. €/ vuosi
- Alueellinen maaseutuosio (AMO)
 - Maaseutumaiset seudut (22 aluetta)
 - Käynnistyi 2007
 - Valtion perusrahoitus 1,25 milj. €/ vuosi
- Saaristo-ohjelma
 - Saaristo ja vesistöalueet, 57 saaristokuntaa tai -osa-kuntaa
 - Käynnistyi 1995
 - Valtion rahoitus 0,25 milj. €/ vuosi
- AKO:ssa ja AMO:ssa kuntien vastinrahoitus yhteensä noin 9,5 miljoonaa euroa, joten erityisohjelmien volyymi yhteensä noin 20,5 miljoonaa euroa

Sisältö

- KOKO:lla on neljä toimintatapateemaa, joita toteutetaan kolmessa sisällöllisessä painopisteessä. Ohjelma keskittyy toimintatapojen kehittämiseen.
- Ohjelman toimintatapateemat ovat:
 - uudistuvat yhteistyön muodot ja verkostoituminen,
 - oppiva ohjelma,
 - paikallinen ennakointi sekä,
 - kumppanuus.
- Nämä toimintatapateemat vaikuttavat seuraavien sisältöjen toteuttamiseen:
 - elinkeinot,
 - työvoima ja osaaminen sekä,
 - elin- ja toimintaympäristö.
- Ohjelman toimintatapateemat ovat yhteisiä kaikille alueille. KOKO:n avulla alueiden kehittämisen strategisuutta lisätään toimintatapoja tehostamalla.
- Ohjelman lisäarvona on toimijoiden mobilisoiminen, ennakoiva toimintatapa ja verkostojen rakentaminen.
- huomioidaan erityyppisten alueiden mahdollisuudet ja haasteet.

Haku ohjelmaan

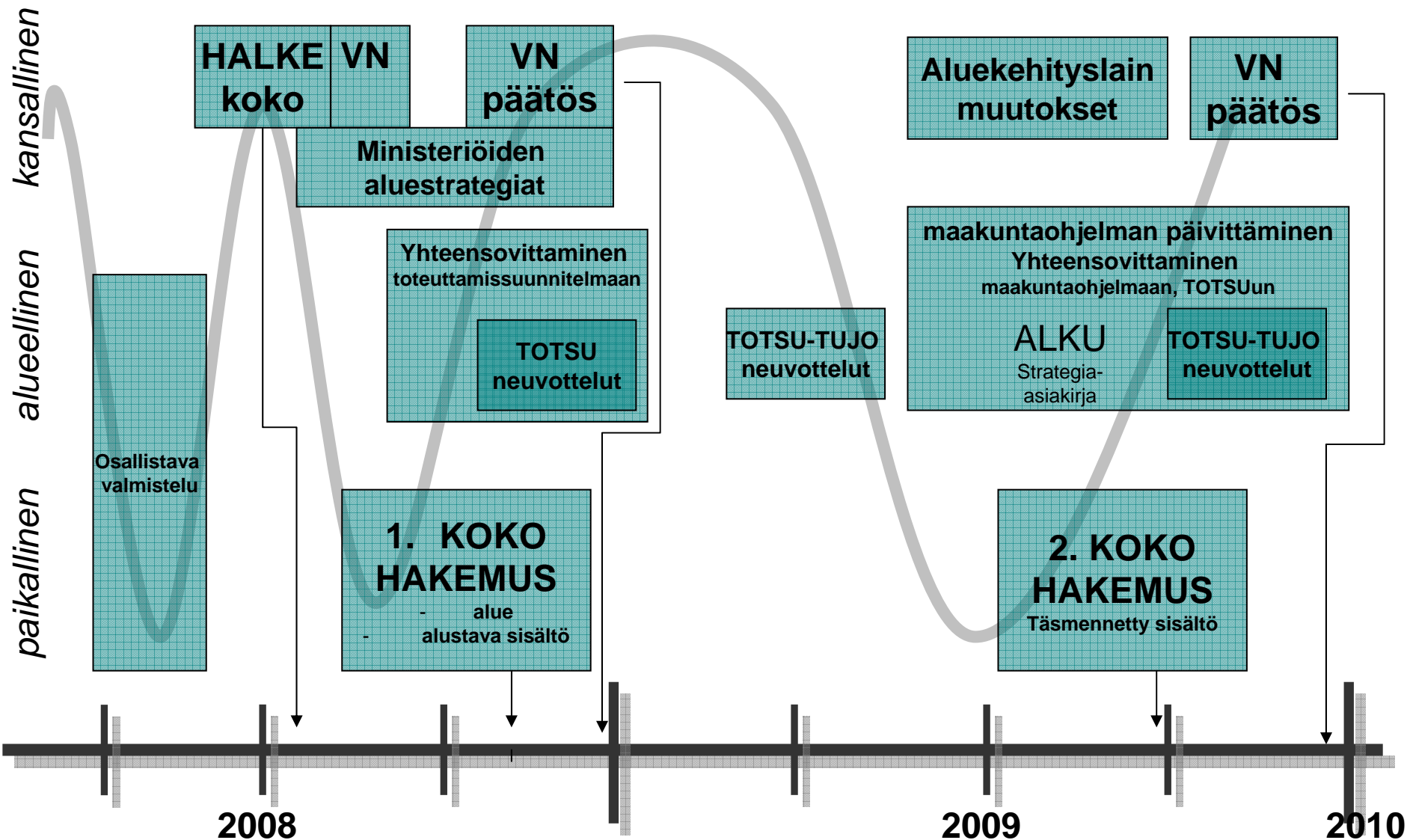
- Ohjelma kattaa kaikki alueet. Ohjelmaan haetaan syksyllä 2008 ohjelmakaudeksi 2009–2013. Haku on kaksivaiheinen.
- Syksyn 2008 haku (vaihe 1)
 - Paikallisen toiminta-alueen määrittely
 - Alustavasti ohjelman teemat ja sisällölliset painopisteet.
- ehdotukset kansallisten verkostojen teemoiksi ja verkostoja koordinoiviksi tahoiksi.

Haku

- Syksy 2009
 - Täsmennetty sisältö (huomioi päivitettyt kunta- ja seutustrategiat)
 - toimintatapateemojen rahoituksen taso vuosille 2010–2013.
- Vuoden 2009 tarkennuksen yhteydessä alueet hakeutuvat verkostoihin niitä koordinoivalle taholle, jotka toimittaa esityksen verkoston kokoonpanoksi ja täsmennetyn toimintasuunnitelman vuosiksi 2010-2013 työ- ja elinkeinoministeriöön.

Hakijat

- Hakijoina voivat olla alueen kunnat yhdessä taikka kuntien sopimuksen mukaisesti alueeseen kuuluva yksittäinen kunta tai kuntayhtymä tai jokin erillinen organisaatio, kuten seudullinen kehittämissyhtiö, kehittämisskeskus tai rekisteröity kehittämissyhdistys, osuuskunta tai säätiö.

Ohjelman organisointi sekä ohjaus- ja seuranta järjestelmät

- Paikallinen taso

- Jokaiselle ohjelma-alueelle nimetään KOKO-koordinaattori tai vähintään KOKO-yhdyshenkilö.
- Paikalliset toiminta-alueet tekevät KOKO:n vuosittaisen talous- ja toimintasuunnitelman sekä toiminta- ja tuloskertomuksen maakunnan liitolle sekä niille verkostoja koordinoiville tahoille, joihin alue osallistuu.
- Paikallisen tason toimijat koordinoivat kansallisia verkostoja. Kansallisten verkostojen koordinaattorit raportoivat suoraan työ- ja elinkeinoministeriölle.

Ohjelman organisointi

- Maakunnallinen taso
 - Maakunnan liitot ohjaavat toteutusta alueellisella tasolla ja vastaavat paikallisten toiminta-alueiden vuorovaikutuksen turvaamisesta maakunnan sisällä.
 - Ohjelman tekninen seuranta tapahtuu maakunnan liitoissa.
 - Maakunnat raportoivat paikallisten toiminta-alueiden toiminnasta ja tuloksista työ- ja elinkeinoministeriölle.
- KOKO:n keskeiset hankkeet ja rahoitustarpeet huomioidaan maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmissa.
- Aiesopimusmenettelyn kehittäminen
- Maakunnallisen tason toimija voi koordinoida kansallisia verkostoja.

Ohjelman organisointi

- Kansallinen taso
 - Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa ohjelman haun julistamisesta, sekä kansallisesta koordinoinnista, alueiden ohjeistuksesta ja muusta informaatio-ohjauksesta, seurannasta ja arvioinnin järjestämisestä. Ministeriö määrittelee ohjelman kansalliset suuntaviivat sekä teemat ja verkostot tavoitepäätöksen ja alueiden esitysten mukaan.
- Ohjelmalle nimetään ohjausryhmä

Ohjelman organisointi

- Arviointi (ex-ante 2008, väli 2010 ja loppuarviointi 2013)
- konsultatiivista tukea tekemiselle
- panostetaan informaatio-ohjaukseen
- Aktiivinen viestintä
- Teknistä seuranta tehostetaan

Rahoitus

- perusrahoitus maakunnan kehittämisrahasta.
- Nykyisin 11 miljoonaa euroa
- Rahoitus ensisijaisesti prosessien käynnistämiseen ja yhteistyömenettelyjen ja -muotojen kehittämiseen sekä mahdollisten esiselvitysten ja pilottiprojektien toteuttamiseen.
- Rahoituksen jaossa ja seurannassa pyritään mahdollisimman kevyeen hallintomenettelyyn.

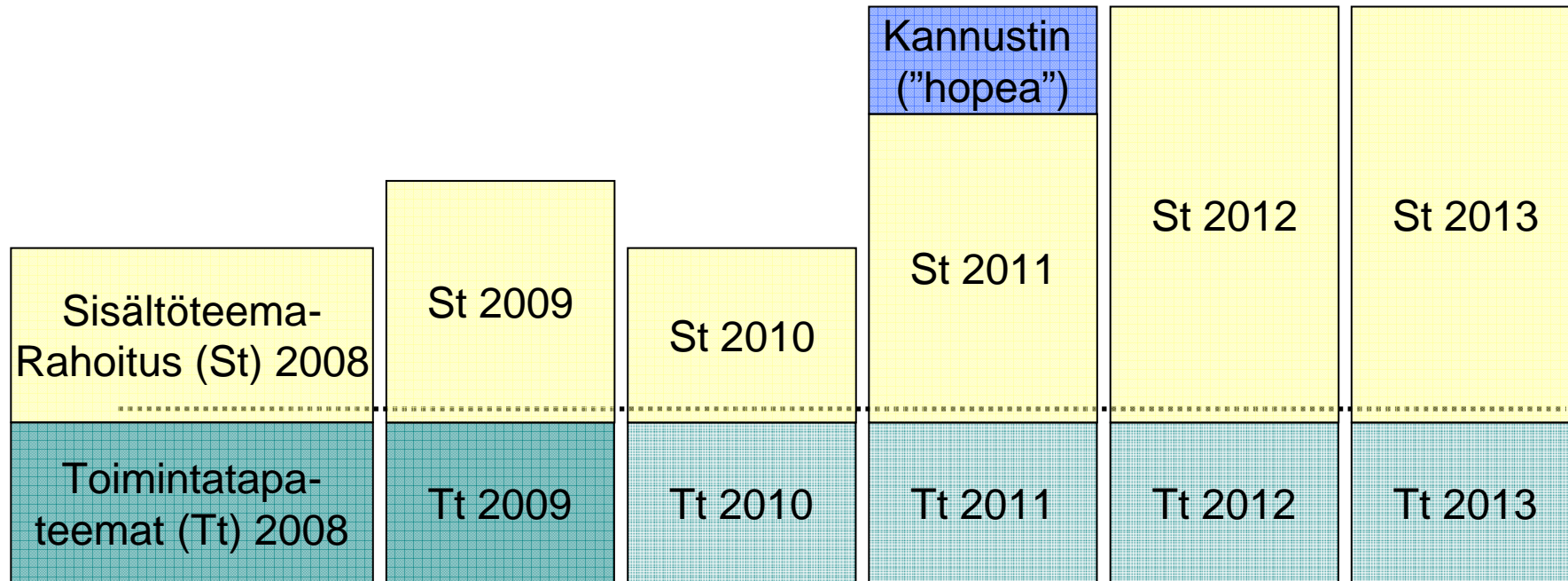
Rahoitus

- rahoitus jakautuu toimintatapaosioon ja sisältöosioon
- VN määrittelee ja korvamerkitsee paikallisille toiminta-alueille 2009 lopussa vuosille 2010-2013
- Sisältöosion jako vuosittain maakuntien liitoille, ei korvamerkittynä
- Varsinaiset kehittämishankkeet toteutetaan eri hallinnonalojen normaalien rahoitusmuotojen kautta, hyödyntäen EU:n rakennerahastojen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen ohjelmia sekä EU:n maaseutuohjelmaa ja siihen liittyvää Leader-rahoitusta.
- Verkostojen rahoitus osoitetaan suoraan verkostoja koordinoiville tahoille maakunnan liittojen kautta.

VN päätös "korvamerkitty"
paikalliselle tasolle 2008 ja 2009

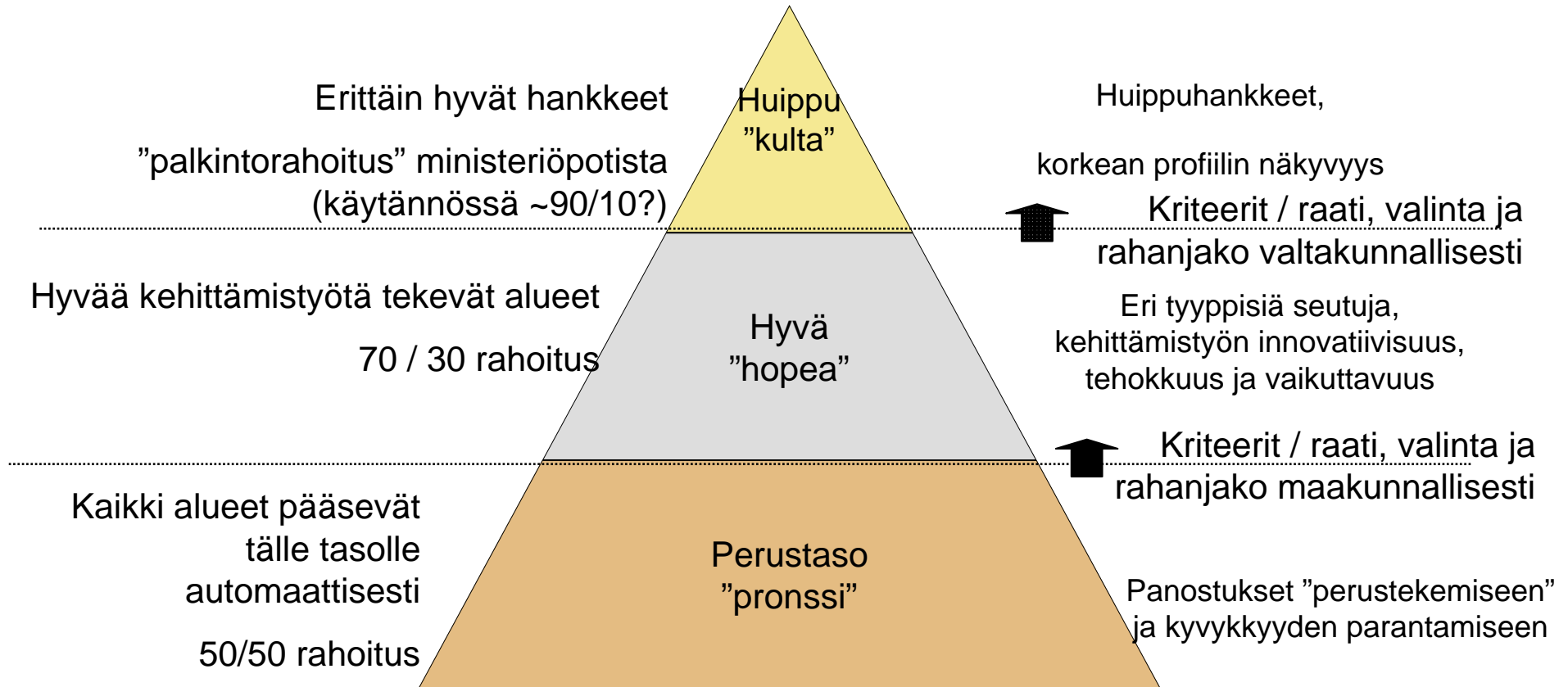
VN päätös alueelliselle tasolle
mukaan lukien "hopeatason" palkitseminen
vuosittain 2008-2013

Tt Taso vuosille 2010-2013
määritetään vuoden 2009 haussa

Alueiden työn vastaavuus kansallisiin linjauksiin, laadullinen taso ja rahoituksen tarve vaikuttavat rahoituksen suuruuteen.

Valmistelun aikataulu vuonna 2008

- 29.4. Valmisteluryhmän 3. kokous: ohjelma-asiakirjaluonnoksen hyväksyminen lausuntokierrokselle
- 30.4.–21.5. Lausuntokierros
- 26.5. Valmisteluryhmän 4. kokous
- 12.6. Halke: ohjelma-asiakirjan käsittely, alueiden kehittämislain muutosehdotuksen käsittely
- 18/19.6.? VN: ohjelma-asiakirjan käsittely
- Elokuun loppuun mennessä määritellään KOKO:n hakuohjeet, jotka hyväksytään valmisteluryhmässä.
- Syys-lokakuussa alueilla ohjelmaehdotusten valmistelu sekä haku ohjelmaan.
- Marras-joulukuussa hakemusten käsittely työ- ja elinkeinoministeriössä ja nimeäminen valtioneuvostossa.

Vuosi 2009

- Koheesio- ja kilpailukykyohjelma käynnistyy vuoden 2009 alussa.
- ajetaan sisään vuoden 2009 aikana (2. haku)
- valmistautua asianmukaisesti vuoden 2010 budjettivalmisteluun (perusrahoituksen suuruus).
- Sisäänajovuosi tarkoittaisi sitä, että vuonna 2009 voisi toteuttaa nykyisten erityisohjelmien (AKO ja AMO) mukaisia suunnitelmia alueilla.

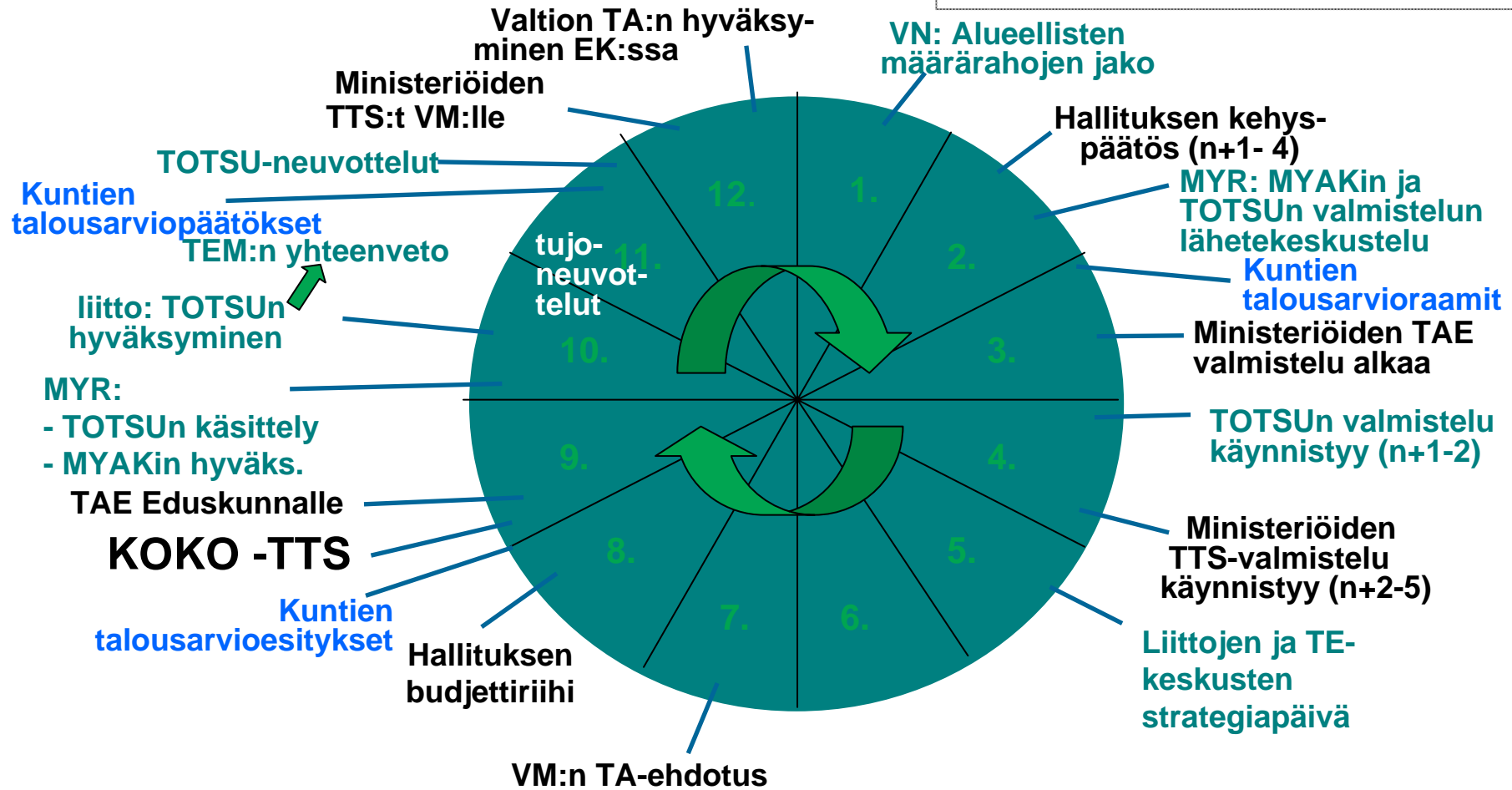
Vuodet 2010–2013

- Vuosien 2010–2013 aikana noudatetaan rytmiä, jossa vuosittaiset tarkemmat toiminta- ja taloussuunnitelmat tehdään syyskuuksi.
- Toiminta- ja taloussuunnitelmat olisivat priorisoitu näkemys tarvittavista toimenpiteistä, niiden kustannuksista sekä esitys rahoituksen jakautumista eri rahoittajatahojen kesken. Ne otetaan huomioon maakuntien toteuttamisohjelmien (TOTSU) laadinnassa.

Alueiden kehittämisen voimavarojen valmistelun aikataulu

TOTSU = toteuttamissuunnitelma
 MYR = maakunnan yhteistyöryhmä
 MYAK = maakunnan yhteistyöasiakirja
 n = TOTSUn valmistelu- ja hyväksymisvuosi

Suhde aluekehittämisen järjestelmään ja maakunnalliseen suunnitteluun

- KOKO jäsentyy maakunnittain ja on osa maakunnallista suunnittelu- ja aluekehittämijärjestelmää.
- Suunnittelujärjestelmän tehostaminen edellyttää mm. maakuntasuunnitelman ja –ohjelman sekä erityisohjelmien valmistelun parempaa yhteensovittamista.
- Maakuntaohjelmat hyväksytään keväällä 2010 pidettävissä maakuntavaltuustojen kokouksissa.

Suhde muihin ohjelmiin ja kehittämishankkeisiin

- KOKO:lla voidaan tukea kaupunkiseutujen innovaatiostrategioiden päivittämistä ja yhteistoimintaverkostojen luomista.
- KOKO toimii yhtenä instrumenttina metropolipolitiikan toteuttamisessa.
- KOKO täydentää OSKEa ja alueellista innovaatiostrategiaa
- KOKO tukee maaseudun klustereiden syntymistä ja verkostoitumista
- Saaristoalueet huomioidaan KOKO–ohjelmassa seutu- ja maakuntatasolla teemoituksessa.

Suhde muihin ohjelmiin ja kehittämishankkeisiin

- KOKO toimii käynnistävänä ohjelmana, jonka toimenpiteiden toteutuksessa hyödynnetään kansallisia ja EU- varoja.
- KOKO:lla edistetään ja rahoitetaan Paras-hankkeen toteuttamiseen liittyvää yhteistyötä ja tuetaan kaupunkiseutusuunnitelmissa tai toimenpidesuunnitelmissa käyntiin lähteneitä prosesseja.
- Koheesio- ja kilpailukykyohjelma ja myös sitä toteuttavat alueet tulee huomioida osana maakuntien liittojen ja aluehallinnon uudistamishankkeessa (ALKU) esitettyjen elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskusten välistä kumppanuutta.
- Korkeakoulujen painoalat ja ohjelmallisen kehittämisen profiilit alueilla tulisi olla samansuuntaisia ja siten vahvistaisivat toisiaan. KOKO:n näkökulmasta korkeakouluverkon uudistamisessa korostuu osaamisen siirto sekä korkeakoulujen osallistaminen alueelliseen kehittämiseen.
- KOKO:n roolina on tuoda paremmin esiin toiminnallisten alueiden profiileja ja täten tukea alueellistamista. KOKO:lla voidaan tehdä esiselvityksiä alueellistamisen edellytyksistä.
- KOKO:lla voidaan esivalmistella rakennemuutossuunnitelmia.

Yhteistyökumppanit ohjelman toteutuksessa alueellisella ja kansallisella tasolla

- KOKO:n ja ministeriöiden aluestrategioiden laadintaprosessin aikana ministeriöt määrittelevät omat tavoitteensa alueiden kehittämiseksi vuoden 2008 loppuun mennessä.
- Alueviranomaisten tulossopimus- sekä maakunnan liittojen toteuttamissuunnitelmaneuvoittelut yhdistetään. Toteuttamissuunnitelmien vaikuttavuutta ministeriöiden talousarvioprosessiin parannetaan, mikä parantaa mahdollisuuksia rahoituksen suuntaamisessa alueittain. Toteuttamissuunnitelmissa ja alueviranomaisten tulosneuvotteluissa tarkastelun painopistettä siirretään koskemaan koko kehyskautta.

